

IN GESPREK MET

De toenmalige secretaris van de buurtvereniging Zuidlaarderweg te Glimmen is eigenlijk de oorzaak van alles. Had hij mevrouw E. Leeuwerke-Schanssema nu zo'n negen jaar geleden niet gevraagd om een toneelstuk te schrijven voor het jaarlijks feest, dan zouden de schrijvers-talenten van deze Glimmense huisvrouw wellicht nog steeds verborgen zijn gebleven. Nu kan zij echter een „oeuvre” tonen van vijf toneelstukken, een revue en vele gedichten. De laatste van de gedichten hebt u de vorige week in het Harener Weekblad kunnen lezen. Het was „De zang aan Glimmen”. Het zal de première beleven op dezelfde avond (vrijdag 28 januari), dat nog een ander werkstuk van mevrouw Leeuwerke in première gaat: het bliedspul in drie bedrijven „Moeke hoalt bakzail”. Beide premières kunt U zien en horen, op de uitvoering van de zangvereniging „Zang en Vriendschap”. Dirigente is... mevrouw Leeuwerke.

Mevr. Leeuwerke: huisvrouw, dirigente en toneelschrijfster

Huisvrouw-toneelschrijfster (dialectstukken)-dichteres-dirigente pianiste. Het is een combinatie die niet zo heel veel voorkomt. Bescheiden, een tikkeltje flegmatiek, maar tegelijkertijd spontaan en met veel humor vertelt deze veelzijdige vrouw van haar belevenissen op het artistieke pad. We beginnen in het Nederlands, maar halverwege het gesprek zegt mevrouw Leeuwerke opeens: „Mag ik wel in het Gronings dialect verder gaan? Dan kan ik me beter uitdrukken. Neem nou dat eerste stuk van mij: „Ze hait Stientje”. Dat heb ik later in het Nederlands vertaald, maar dat is, vind ik zelf, veel minder geslaagd dan in het plat. Er staat bijvoorbeeld de volgende zin in: „Slagtanden binnen mie op tied al oetbroken”. Hoe moet je dat nu in het Nederlands vertalen?”

Nog even terug naar de secretaris van de Glimmer buurtvereniging. Het was in 1957 dat er voor het jaarlijkse feest een toneelstuk moest komen. De heer J. G. Leeuwerke, de inspirerende echtgenoot van de schrijvende Glimmense, vertelt: „Mijn vrouw voelde er niets voor. Ze durfde

„Maar nu wil ik eigenlijk wel stoppen, zegt mevrouw Leeuwerke, „zoiets kun je niet elk jaar blijven doen”. De heer Leeuwerke: „Ja, maar ik heb mijn vrouw al gezegd of ze dan volgend jaar ter afwisseling niet eens weer een revue kan schrijven.” De schrijfster lijkt het nog niet he-

Nieuwe Schans leerde kennen, speelde trouwens ook nog in hun jeugd samen in een orkestje. We willen maar zeggen, dat de muzikaliteit van onze gastvrouw al jong duidelijk was.

Daarom was het ook geen wonder dat door „Zang en Vriendschap” een beroep op mevrouw Leeuwerke werd gedaan om deze zangvereniging, waarvan zij lid was, te gaan dirigeren. Zij was al enkele keren als dirigente ingevallen. „Toen ik officieel zou beginnen heb ik tegen het bestuur gezegd, het eerste jaar geen uitvoering te willen geven. Maar het ging zo mooi... Niettemin zag ik me een gat in het hoofd met die uitvoering. Eerlijk, 'k was doodsbenaamd. De zaal was propvol. Iedereen wilde wel eens zien wat een vrouw ervan terecht bracht. We

het bestuur gezegd, het eerste jaar geen uitvoering te willen geven. Maar het ging zo mooi... Niettemin zag ik me een gat in het hoofd met die uitvoering. Eerlijk, 'k was doodsbenuwd. De zaal was propvol. Iedereen wilde wel eens zien wat een vrouw ervan terecht bracht. We zongen die avond voor het eerst het Groningse wandellied. Het werd een enorm succes. Een geweldige applaus. Ik zakte haast in elkaar van ontroering”.

IN EEN KWARTIERTJE.

Dan nog even iets over de dichteres Leeuwerke—Stanssema Haar vaardigheid met de pen drong al snel door tot familieleden, vrienden en kennissen. „Als er een gedicht moet komen dan gaan ze naar mijn vrouw”, zo vertelt de heer Leeuwerke met trots, „ze kan er soms verbaasd snel mee klaar zijn. Ik heb wel eens een kwartiertje bij de bushalte staan wachten op een kennis en toen ik terug kwam had mijn vrouw een gedicht van 20 vierregelige coupletten klaar. Maar ze kan het niet altijd zo, hoor. Als het haar tegen staat dan wil het eenvoudig niet. Ze heeft trouwens ook al St. Nicolaasliedjes gemaakt. Helemaal nieuwe. Hier op de lagere school in Glimmen zijn ze wel herhaaldelijk gezongen. Mooi, hoor.”

Mevrouw Leeuwerke is intussen even de kamer uitgelopen. Deze keer niet om als goede gastvrouw nog een bakje koffie te zetten, maar ze komt terug met enkele nummers van het te Nieuwe Schans verschijnend maandblad „Schansker Torenklokken”. Nog altijd voelt ze zich een echte Schansker. Regelmatig publiceert ze in dit blad. Ze gaat zitten en vraagt of ik een gedichtje wil horen. In de behagelijk warme kamer valt een stilte. En met beheerste stem, waarin soms een lichte ontroering voelbaar wordt, leest ze dan haar ode op het oude kerkje van Nieuwe Schans voor.

Onder het witte licht van de straatlantaarns buiten glijdt over het bevroren sneeuwdek op de weg een auto voorbij.....

„Maar nu wil ik eigenlijk wel stoppen, zegt mevrouw Leeuwerke, „zoiets kun je niet elk jaar blijven doen”. De heer Leeuwerke: „Ja, maar ik heb mijn vrouw al gezegd of ze dan volgend jaar ter afwisseling niet eens weer een revue kan schrijven.” De schrijfster lijkt het nog niet helemaal met haar man eens te zijn, maar aan de andere kant boeit het schrijven haar toch wel heel sterk. Er zijn nachten dat zij naast haar bed een notitieblok heeft liggen om eventuele invallen onmiddellijk op papier te kunnen zetten.

NAAR CONSERVATORIUM?

Hoe deze Glimmense huisvrouw als dirigente voor een koor kon komen te staan? Het kwam eigenlijk vanzelf hetgeen gezien haar aangeboren muzikaliteit ook niet weer niet zo verwonderlijk was. Ze was nog maar een meisje van 3 à 4 jaar toen ze al liedjes op de piano kon spelen. „Later heb ik nog acht jaar les gehad. En gedegen. Van een lerares, die eigenlijk niets anders dan klassiek liet spelen. Ze had nogal wat tegenheden gehad in het leven en was wat zwaar op de hand. Later zou ik naar het conservatorium in

„Ik zakte zowat in elkaar van ontroering...”

Utrecht. Alles was klaar. Alleen: ik kon niet van huis af.” Deze gebondenheid aan de streek waar zij groot werd gebracht (Nieuwe Schans) is er nog altijd. „Ik ben een echte Schansker”.

Behalve piano leerde mevrouw Leeuwerke later nog o.a. accordeon en gitaar spelen. Nu ja, leren? Letterlijk en figuurlijk kreeg zij de instrumenten spelenderwijs onder de knie. Het echtpaar Leeuwerke, dat elkaar in

Nog even terug naar de secretaris van de Glimmer buurtvereniging. Het was in 1957 dat er voor het jaarlijkse feest een toneelstuk moest komen. De heer J. G. Leeuwerke, de inspirerende echtgenoot van de schrijvende Glimmense, vertelt: „Mijn vrouw voelde er niets voor. Ze durfde er niet op aan om een toneelstuk te schrijven. Een revue leek haar gemakkelijker. Maar goed, ik moest toen een week toevallig weg. Ik kom zaterdag echter weer thuis en toen zegt mijn vrouw tegen me: „Nu moet je even gaan zitten. Dan zal ik je de revue voorlezen...” Het werd een daverend succes.

Een revue is nog geen toneelstuk. Toch gaf het succes ervan wel enig zelfvertrouwen. Vooral de heer Leeuwerke zag heel goed dat zijn vrouw het „in de vingers” had. En die dagen schreef de „Grunniger Sproak” een prijsvraag uit. Het ging om een toneelstuk, dat op de jubileumavond kon worden opgevoerd. „Daar moet je aan meedoen”, vond de heer Leeuwerke, enthousiast. En mevrouw Leeuwerke deed mee. Ze zond „Ze hait Stientje” in.

Hoe het afliep met die prijsvraag? Een hele tijd gebeurde er niets Maar tenslotte hoorde mevrouw Leeuwerke dan dat het niet geschikt was voor de jubileumavond. Ook de andere inzendingen voldeden niet. Er werd geen prijs uitgekeerd, maar de „Grunniger Sproak” zette „Ze hait Stientje” wel op haar repertoire voor de koffievisites. Het is vele malen gespeeld en haalde al zeker honderd opvoeringen.

Dit eerste stuk werd al snel opgevoerd door een toneelclubje van de zangvereniging „Zang en Vriendschap”. Het betekende eigenlijk tegelijkertijd het begin van een nieuwe reeks succesvolle uitvoeringen. Het werd bijna een traditie om de zanguitvoering te combineren met een nieuw stuk van mevrouw Leeuwerke.

Na „Ze hait Stientje” kwamen „t Golden Broske”, „Knelis wordt lid van Verdo-re-mi”, „t Koekoeksjong” en dan dit jaar „Moeke hoalt bakzaai”. De meeste stukken werden uitgegeven en beleefden opvoeringen in het gehele land.